

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

Fakulta financí a účetnictví

Katedra finančního účetnictví a auditingu

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2020

Tereza Čudová

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

Fakulta financí a účetnictví

Katedra finančního účetnictví a auditingu

Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

**Právní úprava a účetnictví svěřenských fondů
v České republice**

Autor bakalářské práce: Tereza Čudová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Michal Šindelář, Ph.D.

Rok obhajoby: 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Právní úprava a účetnictví svěřenských fondů v České republice“ vypracovala samostatně a veškerou použitou literaturu a další prameny jsem řádně označila a uvedla v přiloženém seznamu.

V Praze dne 31. 5. 2020

.....

Tereza Čudová

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala především Ing. Michalu Šindelářovi, Ph.D., vedoucímu bakalářské práce, za jeho cenné rady a vstřícný přístup. Mé poděkování dále patří Ing. Filipovi Masrimu za poskytnutou pomoc při zpracování praktické části. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat všem, kdo mi za celé bakalářské studium byli oporou.

Abstrakt

Bakalářská práce se zaměřuje především na úpravu svěrenských fondů v občanském zákoníku a dalších zákonů vztahujících se k danému tématu, kterým je především zákon o účetnictví. Cílem práce je představit fungování ještě relativně nového institutu svěrenského fondu v českém právním systému. Praktická část se zabývá analýzou zakládání svěrenských fondů a potvrzuje rostoucí popularitu tohoto institutu, zároveň ale i jeho značnou netransparentnost.

Klíčová slova

svěrenský fond, trust, statut svěrenského fondu, správa cizího majetku, vlastnictví, občanský zákoník, zákon o účetnictví

Obsah

Seznam použitých zkratk	3
Úvod	4
1 Historie svěřenství	5
1.1 Fideikomis v antickém Římě.....	5
1.1.1 Corpus Iuris Civilis.....	6
1.2 Anglosaský trust.....	6
1.2.1 Kontinentální a angloamerický typ právní kultury	7
1.2.2 Historický původ institutu trustu	8
1.2.3 Anglosaský trust a kontinentální svěřenství.....	9
1.3 Trust v občanském zákoníku kanadské provincie Quebec	10
2 Právní úprava svěřenských fondů v České republice	11
2.1 Svěřenský fond a otázka vlastnictví	12
2.2 Vytvoření a účel svěřenského fondu	13
2.3 Zřízení a vznik svěřenského fondu.....	14
2.3.1 Statut.....	16
3 Účetnictví svěřenských fondů v České republice	21
3.1 Novela zákona o účetnictví – kategorizace účetních jednotek a povinnost auditu	22
3.2 Problematika vlastnictví majetku ve svěřenském fondu.....	23
3.3 Účetní postupy – vybraná specifika	24
4 Analýza zakládání svěřenských fondů v České republice	28
4.1 Zpracování prvotních dat.....	28
4.1.1 Datum vzniku svěřenských fondů.....	29
4.1.2 Účel svěřenského fondu.....	31
4.1.3 Zveřejňování listin	31
4.1.4 Příslušnost k rejstříkovým soudům.....	32
4.2 Shrnutí	34

Závěr	35
Seznam použité literatury a pramenů	37
Seznam obrázků a tabulek	39

Seznam použitých zkratk

CCQ	Civil Code of Quebec
OZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ZISIF	zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů
ZÚ	zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

Úvod

Institut svěřenského fondu byl do české právní úpravy začleněn zákonem č. 89/2012 Sb., občanským zákoníkem, ve znění pozdějších předpisů (dále pouze „OZ“ či „občanský zákoník“), který nabyl účinnosti 1. ledna 2014. Ačkoliv se mluvilo o svěřenském fondu především jako o novém institutu v rámci České republiky, jedná se o celosvětově užívaný nástroj zjednodušeně řečeno k uchovávání a dlouhodobé správě majetku. Normativní úprava svěřenského fondu byla do českého právního systému transponována především z občanského zákoníku kanadské provincie Québec, svůj původ má ale svěřenský fond, resp. trust, již v antickém Římě.

Čtenář této práce se s historickým vývojem trustů seznámí hned v první kapitole práce, která tvoří nezbytný základ pro další pochopení zavedení institutu svěřenského fondu do české právní úpravy právě v takové podobě, v jaké ho dnes známe.

Hlavním cílem práce bylo čtenáři představit právní úpravu svěřenských fondů v českém občanském zákoníku, upozornit na otázku vlastnictví, věnovat se podmínkám vzniku a zániku svěřenského fondu a právům a povinnostem jednotlivých zúčastněných subjektů, což jsou pojmy, které potom dále mají vazbu i na vedení účetnictví a nakládání s majetkem. Pozornost je zaměřena zejména na právní úpravu v zákoně č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého je svěřenský fond účetní jednotkou a obsahem související kapitoly budou právě účetní postupy transakcí, se kterými se subjekty svěřenského fondu setkávají nejčastěji – již zmiňovaný vznik a zánik svěřenského fondu, dále ale i plnění správci či obmyšlenému a v neposlední řadě i provozní činnost.

V bakalářské práci se zabývám náležitostmi, které jsou pro vznik a fungování svěřenského fondu nezbytnými, ovšem ne u všech platí povinnost je ze zákona zveřejňovat. Praktická část zpracovává a vyhodnocuje právě tyto informace, které jsou pro běžného čtenáře dostupné v evidenci svěřenských fondů na portálu Justice.cz, nicméně veřejná evidence nenabízí uživateli možnost data snadno získat a zpracovávat. Cílem praktické části je tedy vyhodnotit, jaké informace jsou povinně zveřejňovány a kolik svěřenských fondů dobrovolně sdílí údaje nad rámec svých povinností.

1 Historie svěřenství

Institut svěřenského fondu je sice v České republice poměrně nový pojem, nicméně se jedná o instrument běžně používaný na mezinárodní úrovni a jeho historický původ sahá až do antického Říma. Česká právní úprava je inspirována především anglosaským právem, které pracuje s pojmenováním „trust“.

1.1 Fideikomis v antickém Římě

Institut fideikomis a jeho vznik jednoznačně souvisí s vývojem dědického práva. Mnohá omezení dědictví ve starověkém Římě, tedy problémy občanů spojené s potřebou předání svého majetku po smrti, vedly právě k vývoji principů fideikomisu. Fideikomis tedy položil základy novému způsobu, který umožňoval alternativní nakládání a předávání majetku.¹

Dědická soustava byla poprvé zaznamenána v Zákoně dvanácti desek. Jedná se o první známý písemný záznam římských zákonů pocházející z roku 450 př. n. l. Jejich cílem bylo stanovit dědickou posloupnost, tzn. určit osobu nebo osoby, na které přejdou veškerá majetková práva po zůstaviteli.² Právní normy definovaly dědickou posloupnost *intestátní* (určenou zákonem) a *testamentární* (vycházející ze závěti).

Absolutní přednost měla posloupnost *testamentární*, díky které se respektovala zůstavitelova vůle. K posloupnosti *intestátní* se přistupovalo v případě smrti zůstavitele bez zanechání závěti, kdy se o rozdělení majetku rozhodlo pomocí zákona. Je nutno podotknout, že dědictví zahrnovalo majetek, závazky vůči věřitelům a dále například i náboženské povinnosti.³ Podle Zákona dvanácti desek byly pozůstalostní dluhy rozděleny mezi jednotlivé dědice podle velikosti jejich podílů.⁴

Samotný název „fideikomis“ pochází z latinského *fideicomisum*, skládající se z *fidei* (poctivost či věrnost) a *commissum* (svěření). Pojmenování samo napovídá,

¹ BEDNAŘÍKOVÁ, B. *Svěřenské fondy: institut pro uchování a převody rodinného majetku*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 1.

² Zůstavitel – osoba, jejíž majetek se po její smrti stane předmětem dědického řízení.

³ DOSTALÍK, P. Dědická instituce jako základní obsahová náležitost testamentu. *Časopis pro právní vědu a praxi* [Online]. 2012, č. 3, str. 275. [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cvpv/article/view/5866>.

⁴ HOLLMANN, J. *Svěřenské fondy* [online]. Praha, 2014 [cit. 2020-26-02]. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta. Prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/144570/>.

že se z počátku jednalo o neformální nástroj založený na důvěře mezi dvěma subjekty, zůstavitelem a dědicem. Neformálnost ovšem měla i své nevýhody, především nevymahatelnost právem. Fideikomis představoval ústní nebo písemnou úmluvu, kdy zůstavitel žádal dědice o splnění určité prosby ve prospěch další osoby, tzv. fideikomisáře. Nebyl vytvořen žádný právní závazek a dědic tak nebyl pod žádným právním tlakem dodržení přání zůstavitele. Veškeré plnění bylo postaveno na vzájemné důvěře a morálce aktérů.⁵

Vzhledem k tomu, že fideikomis v této době netvořil součást právního systému, fideikomisářem se mohl stát i ten, kdo podle civilního práva nebyl způsobilý dědit. Což dalo impuls k dalšímu vývoji institutu fideikomis. Římské právo bylo poměrně omezující a fideikomis představoval způsob naplnění své vůle. Docházelo tak k jeho rozvoji a pronikání do právních pramenů.

1.1.1 Corpus Iuris Civilis

Během období vlády císaře Justiniána došlo v 6. století n. l. na území východořímské říše k rozsáhlým reformám, jejichž záměrem byla „obnova říše“. Na Justiniánův podnět proběhla kodifikace římského práva, známá jako *Corpus Iuris Civilis*. Součástí občanského zákoníku byla i velmi komplexní úprava fideikomisu, jejímž důsledkem se fideikomis stal plnohodnotným prvkem civilního práva. Sjednocení pravidel sice zajistilo jejich právní vymahatelnost, na druhou stranu ale bylo přísněji vyžadováno jejich dodržování.⁶

1.2 Anglosaský trust

Doposud jsme se bavili o formě svěřenství v oblasti kontinentálního práva. *Common law*, tedy obecné právo, však užívá pojmu trust, který má s římským institutem fideikomis mnoho společného. Tato část práce se bude zabývat původem svěřenství právě v angloamerickém právním systému. Pro plné pochopení problematiky trustů je ale nejdříve nutné stručně *common law* vymezit.

⁵ BEDNAŘÍKOVÁ, B. *Svěřenské fondy: institut pro uchování a převody rodinného majetku*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 4.

⁶ Tamtéž, str. 11–18.

1.2.1 Kontinentální a angloamerický typ právní kultury

Pojem právní kultura je součástí kultury lidské, jejímž významem je tvorba, interpretace a aplikace právních norem. Jednotlivé typy můžeme dělit na kontinentální, angloamerický a islámský. Islámský typ právní kultury není součástí problematiky této práce, proto se mu nebudu více věnovat.

Kontinentální typ vychází z římského práva a také od přirozenoprávní teorie z přelomu 18. a 19. století. Hlavní pramen této kultury tvoří zákon a je kladen důraz na právo psané.⁷

Jak sám název napovídá, angloamerický typ právní kultury nacházíme především ve Velké Británii, kde má také svůj původ, a v USA. Převažuje zde uplatňování soudních precedentů a právních obyčejů.⁸ Soudcovské právo se z historického hlediska dělí na dva prameny – *common law* a *equity*.

Precedens je individuální právní akt, který nabývá normativního významu (je všeobecně závazný) ve chvíli, když se jedná o rozhodnutí případu, který dosud nebyl právními normami regulovaný. Právní rozhodnutí pak nabývá obecné závaznosti a vytváří vzor pro budoucí rozhodování u případů stejného druhu.⁹ Soudce tak nejen právo nalézá, ale i tvoří.

Common law se začalo vyvíjet ve 12. století a postupně nahrazovalo jednotlivá místní práva. Stalo se tak právem obecným (odtud název) pro celou Anglii. Vývoj trustů je ale také velmi úzce navázán na druhý pramen soudcovského práva, který se nazývá *equity* (jinak též ekvita nebo spravedlnost). Raně středověké anglické soudy (*Common Law Courts*) často přinášely nespravedlivé výsledky. Král, z důvodu rostoucího množství problémů, rozhodování přenechával svému kancléři zvanému *Lord High Chancellor* nebo pouze *Lord Chancellor*. Velice často tuto funkci zastával vzdělaný církevní hodnostář, který se nerozhodoval ani tolik podle práva, ale spíše dle smyslu pro spravedlnost. *Lord Chancellor* díky tomu chránil odvolávající se stranu před striktními pravidly *common law*.¹⁰ *Equity* a *common law* existovaly vedle sebe,

⁷ SPIRIT, M. *Úvod do studia práva*. Praha: Grada Publishing, 2014, str. 16.

⁸ SPIRIT, M. a kol. *Základy práva pro neprávnické*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, str. 45.

⁹ SPIRIT, M. *Úvod do studia práva*. Praha: Grada Publishing, 2014, str. 26.

¹⁰ SÝKORA, M. *Svěřenský fond v podnikatelských vztazích* [online]. Praha, 2014 [cit. 2020-26-02]. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta. Prof. JUDr. Stanislava Černá, CSc. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/146631/>.

svými rozhodnutími neměl samostatný *Court of Chancery* (zastupující pramen *equity*) vystupovat proti *common law*. Měl ho pouze doplňovat a zdokonalovat („*Equity follows the law*“). Ke sjednocení dualismu v soudnictví došlo až v 19. století přijetím zákona *The Judicature Acts*. Oba právní systémy přetrvávají a dodnes právo ovlivňují, včetně právní úpravy trustů.¹¹

1.2.2 Historický původ institutu trustu

Ačkoliv původ trustů má mnoho laiků spojeno s křížovými výpravami do Svaté země, nejstarším předchůdcem anglosaského trustu je nicméně tzv. *entail* (součást *common law*), který sice za samotný trust považovat nelze, ale představuje první formu svěřenství na území Britských ostrovů.

Svůj původ má trust dále jistě v institutu *use of land* či pouze *use*. Trust a *use* se v určité chvíli překrývaly a existovaly vedle sebe, ale od 16. století byl *use* trustem kompletně nahrazen.

Důvodů vzniku trustu bylo hned několik, jeden z nich představovala církev, která byla vystavena vyššímu tlaku ze strany panovníka a světské moci proti hromadění majetku. Tyto snahy sílily zejména v 11. století a vyvrcholily v roce 1279 přijetím zákona, který zakazoval korporacím a dalším právním osobám získávat a hromadit majetek na časově neomezenou dobu, což zabraňovalo převodu majetku církvi.¹² *Use* představoval způsob pro vlastníky majetku, jak obejít restriktce *common law*, což přispělo k jeho dalšímu rozvoji. Rok 1535, kdy došlo k přijetí zákona *The Statute of Uses*, značí další důležitý mezník v historii trustů. Snahy krále zrušit institut *use* z fiskálních a politických důvodů se sice v zákoně promítly, na druhou stranu díky vynalézavosti právníků vznikl prostor pro nový institut trustu, který na starý navázal a rozšířil jeho možnosti.

S rozvojem práva trustů dále souvisí již zmíněné křížácké výpravy. Křížáci začali využívat princip svěřenství ve chvíli, kdy opouštěli Anglii, a potřebovali zajistit správu jejich majetku. Správce však z pohledu *common law* byl právoplatným majitelem, proto navrácení majetku stálo čistě na důvěře jednotlivých subjektů (odtud název „trust“ neboli věřit, spoléhat), stejně jako tak platilo i u institutu *fideikomis*.

¹¹ BEDNAŘÍKOVÁ, B. Svěřenské fondy: institut pro uchování a převody rodinného majetku. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 102.

¹² Tamtéž, str. 105.

Později došlo k ustálení soudní praxe ve vztahu k trustům podle práva *equity*, aby se zabránilo nespravedlnosti vůči původnímu majiteli. Vznikl tak dvojitý majetkový vztah charakteristický právě pro trust. V zemích využívajících *common law* měl díky tomu beneficiant (osoba, v jejíž prospěch je majetek spravován) nárok na soud podle práva *equity*, pokud by *trustee* (správce, důvěrník) porušil své povinnosti.¹³

1.2.3 Anglosaský trust a kontinentální svěřenství

V předchozí podkapitole jsem uvedla, že zemí původu trustu je Anglie. Významnou roli hrály jak *common law*, tak právo *equity*, a přestože anglické soudy už nejsou rozděleny, oba prameny mají pořád svůj význam pro pochopení právní podstaty institutu trustu. Trust se postupně rozšířil do mnoha států – do amerických kolonií, Kanady, Austrálie a na Nový Zéland – a tím došlo k iniciaci vzniku dalších zákonných úprav a využití. Účely trustů ve většině případů navazují na jejich historické funkce spojené s převody majetku nebo ochranou věřitelů. Postupem času však dosáhl takové popularity, že jeho možnosti využití dnes jsou ještě významně širší.

Neexistuje však jednotná definice, která by institut trustu vymezovala. Cílem první kapitoly byla snaha poukázat na vývoj institutu svěřenství, který vznikl souběžně v kontinentálním i anglosaském právním řádu, i když zatím ne ve formě, ve které trust známe dnes. V kontinentální Evropě se projevil vzrůstající zájem o svěřenství především ve 20. století. „Lichtenštejnsko přijalo první úpravu trustů inspirovanou *common law* již v roce 1926 a v roce 1985 byla přijata Haagská úmluva o právu použitelném pro trusty a jejich uznávání.“¹⁴ Haagská úmluva představovala první významnou mezinárodní smlouvu, která měla za cíl definovat základní kritéria a charakteristiky trustů, tak aby trusty mohly být využívány i v zemích, kde obdobný institut právní úpravu prozatím neměl.

¹³ POLÁČEK, B. Kolizní úprava svěřenství. *Ad Notam*. Časopis českého notářství [Online]. 2013, roč. 19, č. 5/2013 [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/data/news/ad-notam/PDF/2013_5.pdf, str. 11–15.

¹⁴ JOSKOVÁ, L., PĚSNA L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, str. 107.

1.3 Trust v občanském zákoníku kanadské provincie Quebec

V rámci poslední podkapitoly historického exkursu se budu zabývat právní úpravou trustů v *Civil Code of Quebec* (dále jen zkráceně „CCQ“), která byla inspirací pro znovuzavedení svěřenských fondů do občanského zákoníku České republiky.

Kanadské provincii Quebec, která díky vlivu francouzských kolonistů užívá kontinentální právo¹⁵, se podařilo integrovat první úpravu anglosaského trustu do zákona již v roce 1879, byť dnešní podoby se „quebecký“ trust dočkal až na konci 20. století. Dnešní CCQ vstoupil v platnost 1. ledna 1994, Quebecu se podařilo adaptovat některé instituty z *common law* včetně trustu, a to byl důvod inspirace České republiky právě zde. Problematika je blíže popsána v důvodové zprávě k novému občanskému zákoníku:

„K § 1448 až 1452:

Rovněž ustanovení o svěřenském fondu (trustu) jsou převzata z občanského zákoníku Québecu. V porovnání s dalšími právními úpravami tohoto institutu (např. ve Skotsku, Louisianě nebo v Jihoafrické republice) se recepce québecké úpravy jeví jako nejvhodnější. Jednak proto, že si právo Québecu zachovalo svůj výrazný charakter kontinentálního práva, jemuž tento institut *common law* funkčně přizpůsobilo, jednak i z toho důvodu, že tamější občanský zákoník zavedl dosti podrobná pravidla o správě cizího majetku. (...) Navržené řešení se tedy považuje za systematicky vhodnější a lépe odpovídající tuzemským legislativním konvencím.“¹⁶

Rozporuplnosti ohledně vlastnictví byly vyřešeny poněkud netradičně, kdy CCQ oproti běžnému tvrzení říká, že majetek nemusí mít vlastníka. Nové řešení přineslo některé výhody, nicméně vytvořilo i mnoho nejasností.¹⁷

¹⁵ Oproti zbytku Kanady, která zůstala pod vlivem Velké Británie, a funguje na bázi *common law*.

¹⁶ Důvodová zpráva k NOZ, str. 352–353.

¹⁷ JOSKOVÁ, L., PĚSNA L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, str. 108.

2 Právní úprava svěrenských fondů v České republice

Cílem celé první kapitoly bylo seznámit čtenáře s historickým původem a vývojem trustů, vysvětlit, jak se institut tradičně upravený v *common law* dostal do kontinentální právní úpravy a co bylo zdrojem pro právní úpravu svěrenských fondů v České republice. Český svěrenský fond nepředstavuje „čistý“ trust, řadí se spíše mezi tzv. *trust-like* instituty, což je pojem používaný pro instituty, které mají základní podstatu trustu a zároveň obsahují určité modifikace.¹⁸

S českou právní úpravou svěrenských fondů se setkáváme v zákoně č. 89/2012 Sb., občanském zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, který nabyt účinnosti 1. ledna 2014.¹⁹ Rekodifikace soukromého práva přinesla podrobnou úpravu správy cizího majetku a zakotvení nového institutu svěrenského fondu, čímž se podařilo znovu zavést svěrenství do českého soukromého práva. Tento institut je v OZ upraven v § 1448 až 1474 oddílu 4, součástí dílu 6, Správa cizího majetku, zařazeného do hlavy II, části třetí, která se věnuje věcným právům.²⁰

Jednotlivé aspekty svěrenského fondu jsou upraveny i v dalších předpisech, kde za zmínku jistě stojí zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících, ve znění pozdějších předpisů, kterého je součástí i regulace evidence svěrenských fondů. V srpnu 2013 dále nabyt účinnosti zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů (dále pouze zkráceně „ZISIF“), který navazoval na zatím neúčinný OZ. Obecně lze říci, že ZISIF rozšířil škálu právních forem, kterých investiční fondy můžou nabývat. Mezi ty patří jak investiční fondy s právní osobností, tak i investiční fondy bez právní osobnosti, kam se řadí mj. i svěrenský fond.²¹

Samotná definice svěrenského fondu však v OZ či jiných předpisech chybí. Široké využití a velké množství úprav trustů, které ve světě nalezneme, vytvoření

¹⁸ S Trust-like instituty se dále můžeme setkat například ve Švédsku, Rakousku, Německu, Francii nebo Jihoafrické republice.

¹⁹ V platnost vstoupil 22. března 2012.

²⁰ Analogické pasáže byly převzaty z CCQ, z knihy čtvrté, druhé kapitoly, článků 1260 až 1370.

²¹ SVEJKOVSKÝ, J. *Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku: komentář [§ 1400-1474]*. Praha: C.H. Beck, 2015, str. 381–388.

jednotné formulaci brání. Svěřenství však můžeme chápat jako vztah tří osob, kdy zakladatel (původní vlastník určitého majetku) jmenuje správce, který svěřený majetek spravuje, tradičně ve prospěch jiné osoby (obmyšleného). V OZ zákonodárci uvádějí pouze způsob vzniku a důsledky založení svěřenského fondu.

„§ 1448

- (1) Svěřenský fond se vytváří vyčleněním majetku z vlastnictví zakladatele tak, že ten svěří správci majetek k určitému účelu... a svěřenský správce se zaváže tento majetek držet a spravovat.
- (2) Vznikem svěřenského fondu vzniká oddělené a nezávislé vlastnictví vyčleněného majetku a svěřenský správce je povinen ujmout se tohoto majetku a jeho správy.²²

2.1 Svěřenský fond a otázka vlastnictví

Založením svěřenského fondu vzniká „oddělené a nezávislé vlastnictví vyčleněného majetku“, ani jedna ze zainteresovaných osob nemá k majetku ve svěřenském fondu žádné věcné právo²³, což určitým způsobem narušuje obecnou zásadu v OZ, která tvrdí, že jakákoliv existence majetku i vlastnictví (hmotného i nehmotného) je vždy spojena s konkrétním subjektem. Mluvíme tak tedy o „vlastnictví bez pána“, nikoliv však o „věci ničí“, kterou by si dle § 1045 OZ mohl kdokoliv přivlastnit.²⁴ Majetek totiž spravuje svěřenský správce, který (jak už bylo řečeno) není vlastníkem, ale „k tomuto majetku vlastnická práva vykonává“.²⁵

„§ 495

Souhrn všeho, co osobě patří, tvoří její majetek. Jméno osoby tvoří souhrn jejího majetku a jejích dluhů.²⁶

²² Ustanovení § 1448 odst. 1 a 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

²³ Zákon výslovně vylučuje existenci vlastnických práv k vyčleněnému majetku u všech zainteresovaných subjektů.

²⁴ SPÁČIL, J. a kol. *Věcná práva: věcná práva, katastr nemovitostí a správa cizího majetku*. Praha: C.H. Beck, 2018, str. 277.

²⁵ NOVOTNÝ, Petr et al. *Vlastnictví a věcná práva*. Praha: Grada Publishing, 2017, str. 161.

²⁶ Ustanovení § 495 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

„§ 1011

Vše, co někomu patří, všechny jeho věci hmotné i nehmotné, je jeho vlastnictvím.“²⁷

Obecně nelze právo trustu konkrétně zařadit ani mezi právo závazkové, ani mezi práva věcná a trust nepředstavuje ani právnickou osobou, ačkoliv obsahuje znaky všech těchto institutů.²⁸ Setkala jsem se ale s přirovnáním svěřenského fondu k obchodní společnosti, kde statutární orgány spravují majetek společnosti ve prospěch společníku, přičemž společníci ani statutárové vůči spravovanému majetku žádné vlastnické právo nemají.²⁹ Podobnost s právnickou osobou lze dále nalézt v dalších povinnostech fondů – povinnost vyhotovit statut, nutnost označení či evidence svěřenských fondů.³⁰ Odborná veřejnost se dále shoduje v názoru, že lze najít společné znaky například u nadací. Stručně řečeno, hlavní odlišností svěřenských fondů od zmíněných přirovnání je chybějící právní osobnost, dále potom ale i možnost širšího využití fondů či menší veřejnoprávní dohled nad fondy.

2.2 Vytvoření a účel svěřenského fondu

Zakladatel vytváří svěřenský fond oddělením části, případně celého svého majetku, kterou svěří pod správu správce zavázaného takto vyčleněný majetek držet a spravovat. V zákoně není nijak specifikována forma tohoto právního jednání, může se jednat o písemnou smlouvu mezi zakladatelem a svěřenským správcem nebo notářský zápis dále obsahující statut. Správcem může být jak zakladatel, tak obmyšlený, pokud tomu tak ale je, je třeba určit tzv. spolusprávce³¹, který má vysoký stupeň autonomie omezený pouze podmínkami svěřenského fondu zapsanými ve statutu. Dle OZ je majetek osamostatněný za vymezeným účelem, a to za účelem veřejně prospěšným nebo soukromým. V tomto případě se OZ odlišuje od CCQ a jeho tripartice trustů – *personal trust*, *private trust* a *social trust*.

²⁷ Ustanovení § 1011 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

²⁸ Platí pro svěřenský fond v české právní úpravě, trust v common law i quebeckou úpravu.

²⁹ SÝKORA, M. *Svěřenský fond v podnikatelských vztazích* [online]. Praha, 2014 [cit. 2020-26-02]. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta. Prof. JUDr. Stanislava Černá, CSc. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/146631/>.

³⁰ JOSKOVÁ, L., PĚSNA L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, str. 109.

³¹ Ustanovení § 1453 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

„§ 1449

- (2) Svěřenský fond zřízený k soukromému účelu slouží k prospěchu určité osoby nebo na její památku. Tento fond lze zřídit i za účelem investování...
- (3) Hlavním účelem veřejně prospěšného svěřenského fondu nemůže být dosahování zisku nebo provozování závodu.³²

Typicky se mezi soukromé účely řadí ochrana rodinného majetku, účel vázaný k historickému původu svěřenských fondů, resp. trustů. Svěřenský fond lze dále též založit za účelem podnikání a investování a jeho detailní právní úpravu nalezneme v již výše zmíněném ZISIF. V zákoně však v zásadě není nikde řečeno, že by svěřenský fond nemohl sloužit výlučně svému zakladateli, zakladatel sám může být i obmyšleným.

Svěřenský fond založený za veřejně prospěšným účelem nachází uplatnění v podpoře obecného blaha (neurčitý okruh osob), může být ovšem založen i za účelem dobročinným (omezený okruh osob).³³ Například tedy pro podporu kultury, zdravotnictví, vědy, vzdělání nebo jiných podobných potřeb. Důležité je zmínit, že v zákoně je výslovně napsáno, že *hlavním* účelem veřejně prospěšného fondu nesmí být dosahování zisku nebo provozování závodu. Tyto aktivity ovšem mohou být vykonávány jako činnost vedlejší a zajišťovat dosahování hlavního záměru a cíle svěřenského fondu. Jak pro soukromé, tak pro veřejně prospěšné svěřenské fondy platí, že účel musí být zapsán ve statutu a změna účelu po vzniku svěřenského fondu je možná pouze v omezeném rozsahu (prostřednictvím změny statutu).

2.3 Zřízení a vznik svěřenského fondu

Občanský zákoník pracuje v rámci úpravy svěřenských fondů s pojmy „vytvoření“ (§ 1448 odst. 1), „zřízení“ (§ 1449 odst. 2, §1451 odst. 1 a 3) a „vznik“ (§ 1448 odst. 2, §1451 odst. 2 a 3), čímž se odlišuje od právnických osob, které užívají pouze pojmy „založení“ a „vznik“.³⁴ Nutno podotknout, že v jiných publikacích se s termíny „vytvoření, zřízení a vznik“ nakládá jako se synonymy a zabývají se celým

³² Ustanovení § 1449 odst. 2 a 3 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

³³ SPÁČIL, J. a kol. *Věcná práva: věcná práva, katastr nemovitostí a správa cizího majetku*. Praha: C.H. Beck, 2018, str. 279.

³⁴ SPÁČIL, J. a kol. *Věcná práva: věcná práva, katastr nemovitostí a správa cizího majetku*. Praha: C.H. Beck, 2018, str. 280.

procesem jako jedním celkem, jehož završením je vznik svěřenského fondu.³⁵ Nerozlišují tedy jednotlivé kroky při zakládání. Pro přehlednost jsem se do práce jednotlivé odstavce, ve kterých se dané pojmy objevují, rozhodla začlenit. Na výběru je vidět, že zákonodárce v tomto směru byl poměrně nekonsistentní a lze si klást otázku, zda se jedná o úmysl či nepřesnou práci se slovy. Chronologii narušuje též zařazení paragrafu o statutu (§ 1452), pro dodržení časové úsečky by bylo vhodnější začlenit tuto část před § 1451, jelikož statut představuje náležitost pro vznik svěřenského fondu.

Vytvoření svěřenského fondu

„§ 1448

- (1) Svěřenský fond se vytváří vyčleněním majetku z vlastnictví zakladatele tak, že ten svěří správci majetek k určitému účelu smlouvou nebo pořízením pro případ smrti a svěřenský správce se zaváže tento majetek držet a spravovat.“³⁶

Zřízení svěřenského fondu

„§ 1449

- (2) Svěřenský fond zřízený k soukromému účelu slouží k prospěchu určité osoby nebo na její památku. Tento fond lze zřídit i za účelem investování pro dosažení zisku k rozdělení mezi zakladatele, zaměstnance, společníky či jiné osoby.“³⁷

„§ 1451

- (1) Svěřenský fond je zřízen, když svěřenský správce přijme pověření k jeho správě...
- (3) Byl-li však svěřenský fond zřízen pořízením pro případ smrti, vznikne smrtí zůstavitele. Do evidence svěřenských fondů se zapíše po svém vzniku.“³⁸

³⁵ SVEJKOVSKÝ, J. a kol. *Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2015, str. 393.

³⁶ Ustanovení § 1448 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

³⁷ Ustanovení § 1449 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

³⁸ Ustanovení § 1451 odst. 1 a 3 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Vznik svěřenského fondu

„§ 1448

- (2) Vznikem svěřenského fondu vzniká oddělené a nezávislé vlastnictví vyčleněného majetku a svěřenský správce je povinen ujmout se tohoto majetku a jeho správy.³⁹

„§ 1451

- (2) Svěřenský fond vzniká dnem zápisu do evidence svěřenských fondů.
- (3) Byl-li však svěřenský fond zřízen pořízením pro případ smrti, vznikne smrtí zůstavitele. Do evidence svěřenských fondů se zapíše po svém vzniku.⁴⁰

Vytvořením svěřenského fondu jsem se zabývala v předchozí podkapitole, jedná se o proces vyčlenění určitého majetku zakladatele a svěřeni pod správu svěřenského správce.

Zřízení svěřenského fondu může nastat dvěma způsoby – právním jednáním ve formě smlouvy zakladatele se svěřenským správcem (dle zákona nemá předepsanou formu) či pořízením pro případ smrti, tedy závětí, dovětkem nebo dědickou smlouvou. Ve smlouvě je vlastníkem vymezen oddělený majetek, určen správce a stanoven účel správy. Ke zřízení svěřenského fondu dochází ve chvíli, kdy svěřenský správce vydá prohlášení o přijetí pověření k jeho správě.⁴¹ Zřízení spolu s vytvořením svěřenského fondu vytváří předpoklady pro jeho vznik.

2.3.1 Statut

Posledním předpokladem vyžadovaným pro vznik svěřenského fondu je statut. Odborná veřejnost, ačkoliv v zákoně tak není nikde psáno, doporučuje zakladateli vydat statut před prohlášením správce o přijetí pověření ke správě svěřenského fondu. Statut totiž představuje základní vnitřní předpis svěřenského fondu, ve kterém jsou obsaženy veškeré podmínky pro správu a definovány vztahy mezi jednotlivými subjekty. Jedná se o jednostranné právní jednání zakladatele⁴² se zákonnou

³⁹ Ustanovení § 1448 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁴⁰ Ustanovení § 1451 odst. 2 a 3 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁴¹ Je-li svěřenských správců více, postačí, pokud pověření přijme alespoň jeden z nich.

⁴² Vydání statutu je ze zákona svěřeno pouze zakladateli.

předepsanou formou – notářským zápisem.⁴³ Ač jsem to ve své práci již snažila naznačit, dovolím si ještě jednou připomenout, že statut se odlišuje od zakladatelského právního jednání – smlouvy o zřízení svěřenského fondu a pořízením pro případ smrti. K vydání statutu se váže mnoho nejasností, důvodem je absence statutu ve vzoru, kterým se česká právní úprava řídila, v quebecké úpravě, a ani OZ či důvodová zpráva v tomto směru nejsou příliš obsáhlými.

Obsahové povinnosti statutu zahrnují obligatorní náležitosti, součástí statutu však můžou být i další ujednání, která bude nutné dodržet při fungování svěřenského fondu. K minimálním náležitostem statutu patří:

- a) označení svěřenského fondu,
- b) označení majetku, který tvoří svěřenský fond při jeho vzniku,
- c) vymezení účelu svěřenského fondu,
- d) podmínky pro plnění ze svěřenského fondu,
- e) údaj o době trvání svěřenského fondu; není-li uvedena, platí, že fond byl zřízen na dobu neurčitou,
- f) má-li být ze svěřenského fondu plněno určité osobě jako obmyšlenému, určení této osoby, nebo způsobu, jak bude obmyšlený určen, a
- g) počet svěřenských správců a způsob jejich jednání.⁴⁴

Označení a účel svěřenského fondu

Zákon stanovuje, že označení musí vyjadřovat jeho účel⁴⁵ a obsahovat slova „svěřenský fond“ a to v jeho plné délce, neboť zákon nezmiňuje žádnou zkratku. Po přijetí novely občanského zákoníku zavádějící evidenci svěřenských fondů (zákon č. 460/2016 Sb.) je povinnost svěřenské fondy zapisovat právě do této evidence. Dle § 1448 ale označení svěřenského fondu nepatří k základním podmínkám, proto pokud označení neodpovídá požadavkům nebo dokonce chybí, nevytváří to důvod pro neplatnost vzniku svěřenského fondu.

V označení svěřenského fondu by měl být účel pouze identifikován, nemusí být konkrétně popsán (takový popis v názvu by ve většině případů ani nebyl možný). Pro rozlišení jednotlivých svěřenských fondů stačí, pokud jednotlivé fondy nesou

⁴³ Pokud není statut sepsán ve formě notářského zápisu, je neplatný.

⁴⁴ Ustanovení § 1452 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁴⁵ Dle § 1449 je účel svěřenského fondu veřejně prospěšný nebo soukromý.

označení zakladatele, obmyšleného či fantazijní označení z důvodu v některých případech obtížné specifikace účelu.⁴⁶ V realitě se s tímto způsobem označování setkáváme velmi často.

U veřejně prospěšného svěřenského fondu se může jednat například o taková označení:

- Zvýšení finanční gramotnosti, veřejně prospěšný svěřenský fond (IČSF 08746982)
- Svěřenský fond Nava Gókula pro veřejně prospěšné účely (IČSF 08683000)
- Veřejně prospěšný svěřenský fond PRIGO (IČSF 07949553)
- Svěřenský fond Kateřiny Šmídkové pro veřejně prospěšné účely (IČSF 07250355)

Soukromé svěřenské fondy pak můžou nést např. tato označení:

- Život v ráji – soukromý svěřenský fond v můj prospěch (IČSF 08570205)
- Soukromý svěřenský fond BENEFICENTIA (IČSF 08136530)
- Svěřenský fond ve prospěch Markéty Sobčákové (IČSF 08116709)
- SWAROWSKI TRUST, soukromý svěřenský fond (IČSF 07880341)

Identifikace majetku

Vyčleněný majetek musí mít určité, srozumitelné a přesné označení, aby bylo přímo ze statutu patrné, že se jedná o majetek „náležící“⁴⁷ svěřenskému fondu. Důvodem je zejména ochrana obmyšlených při případných exekucích či při určování dědictví po zůstaviteli.

Podmínky pro plnění ze svěřenského fondu

Čtvrtá obligatorní náležitost statutu je úzce vázána na vymezení obmyšleného (§ 1452 odst. 2 písm. f), který má nárok na plnění ze svěřenského fondu. Jedná se o definování podmínek, za kterých bude poskytováno plnění obmyšleným, proto by se této náležitosti při sestavování statutu měla věnovat zvýšená pozornost.

⁴⁶ SPÁČIL, J a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474). Komentář*. Praha: C.H. Beck, 2013, str. 1195.

⁴⁷ Otázkou vlastnictví jsem se již zabývala v podkapitole 2.1.

Doba trvání svěřenského fondu⁴⁸

Doba trvání může být stanovena na dobu určitou či neurčitou. Pokud tento údaj ve statutu uveden není, neznamena to neplatnost statutu, ale doba trvání svěřenského fondu je stanovena na neurčito. Po uplynutí časového období trvání svěřenského fondu končí správa a svěřenský fond zaniká. Může se jednat o datum, událost nebo prosté naplnění účelu.^{49, 50}

Limitem uvedeným v § 1460 je omezeno pouze právo obmyšleného na plody a užitky u fondu zřízeného za soukromým účelům. Stručně řečeno, po sto letech zaniká obmyšlenému právo na plody a užitky, ale právo na majetek ze svěřenského fondu trvá i nadále. Je-li obmyšleným člověk, pak nárok na plody a užitky může trvat až do jeho smrti, tj. i v případě, kdy přesáhne doba trvání svěřenského fondu od jeho vzniku sto let.⁵¹

Určení obmyšleného

Ustanovení týkající se obmyšleného ve statutu se týká pouze svěřenských fondů založených k soukromým účelům, ve kterých je plněno ve prospěch určité osoby (obmyšlenému) či na její památku.⁵² Existence obmyšleného není povinností, zpravidla ale svěřenský fond alespoň jednoho obmyšleného má. Konkrétní osobu anebo způsob, jakým bude obmyšlený určen, stanovuje zakladatel, který v tomto směru není nijak omezen.⁵³ Může dokonce jmenovat obmyšleným sám sebe.

Možnosti vybrání obmyšleného zahrnují například následující způsoby:

- definování určitých vlastností, kterých by měl obmyšlený nabývat,
- splnění stanovených povinností (např. dosažení vysokoškolského vzdělání),
- vymezení okruhu osob, ze kterých může být obmyšlený vybrán,
- zakladatel může ve statutu delegovat výběr na svěřenského správce.

⁴⁸ Na dobu trvání svěřenského fondu odkazují § 1460 a § 1471. Na zánik svěřenského fondu pak odkazuje pododdíl 6 OZ.

⁴⁹ Svěřenský fond dále zaniká rozhodnutím soudu, nebo v případě, že se všichni obmyšlení vzdají práva na plnění ze svěřenského fondu.

⁵⁰ Doba trvání a zánik svěřenského fondu. Prague Trust [online]. Dostupné z: <http://www.praguetrust.com/doba-trvani-a-zanik-sverenskeho-fondu/>.

⁵¹ SVEJKOVSKÝ, J. a kol. *Svěřenské fondy: příležitosti a rizika*. Praha: C.H. Beck, 2018, str. 18.

⁵² Tamtéž, str. 18.

⁵³ Určit obmyšleného lze například pomocí jména a příjmení, data narození, rodného čísla. Právnícké osoby lze určit pomocí názvu, sídla či IČO.

Svěrenský správce a jejich počet

Nově dle novely provedené zákonem č. 460/2016 Sb., účinné od 1. ledna 2018, je obligatorní náležitostí statutu také uvedení počtu svěrenských správců a stanovení způsobu jejich jednání.⁵⁴

Součástí právní úpravy svěrenských fondů v OZ je dále vymezení správy, změny v rámci svěrenského fondu a zánik. Všechna tato témata jsou úzce vázána na účetnictví, proto jsem se jejich zpracování rozhodla zařadit do následující kapitoly pojednávající právě o vedení účetnictví svěrenských fondů.

⁵⁴ V případě, že správci jsou alespoň dva.

3 Účetnictví svěřenských fondů v České republice

Svěrenský fond je podle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví (dále pouze zkráceně „ZÚ“), účetní jednotkou.⁵⁵ Vzhledem k tomu, že svěřenský fond není uveden mezi subjekty, které mohou vést jednoduché účetnictví, musí účtovat na bázi podvojných účetních zápisů, a to nezávisle na účelu či velikosti fondu. Fond však může vést účetnictví ve zjednodušeném rozsahu, pokud splňuje obě následující podmínky:

- je mikro nebo malou účetní jednotkou⁵⁶,
- nemá povinnost auditu.⁵⁷

Díky tomu může svěřenský fond využít některých zjednodušení uvedených v ZÚ § 13a odst. 1. Pro svěřenský fond tedy neplatí žádná specifická pravidla a řídí se stejnými požadavky jako ostatní účetní jednotky, musí tedy respektovat nejen ZÚ, ale i České účetní standardy a další související předpisy.

K zákonu o účetnictví nicméně bylo zveřejněno několik prováděcích vyhlášek, které specifikovaly kroky účtování pro různé typy účetních jednotek.⁵⁸ Právní úpravy účetnictví svěřenských fondů se týká vyhláška č. 500/2002 Sb., upravující postupy účtování pro podnikatele, a vyhláška č. 504/2002 Sb., upravující postupy pro neziskové subjekty.⁵⁹ Podle účelu svěřenského fondu se účetní jednotka řídí odpovídající vyhláškou. Zatímco soukromé svěřenské fondy budou následovat vyhlášku pro podnikatele, svěřenské fondy založené za veřejně prospěšným účelem budou postupovat dle vyhlášky upravující postupy účtování jednotek, jejichž hlavním předmětem činnosti není podnikání.

Většina svěřenských fondů v České republice nepřekročí podmínky ročního obratu 18 miliónů ani průměrný počet 10 zaměstnanců, tudíž majoritní podíl se řadí do kategorie mikro účetních jednotek a účtuje ve zjednodušeném rozsahu.⁶⁰ Účetním obdobím může být jak kalendářní, tak hospodářský rok.⁶¹

⁵⁵ Ustanovení § 1 odst. 2 písm. i zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

⁵⁶ Viz kategorizace účetních jednotek – § 1b ZÚ a kapitola 3.1.

⁵⁷ Ustanovení § 9 odst. 3 písm. b zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

⁵⁸ Např. pro podnikatele, finanční instituce, banky, pojišťovny, neziskové instituce a další.

⁵⁹ SVEJKOVSKÝ, J. a kol. *Svěrenské fondy: příležitosti a rizika*. Praha: C.H. Beck, 2018, str. 45.

⁶⁰ Tamtéž, str. 47.

⁶¹ JOSKOVÁ, L., PĚSNA L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, str. 157.

3.1 Novela zákona o účetnictví – kategorizace účetních jednotek a povinnost auditu

Zákon č. 221/2015 Sb., který mění zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, přinesl od 1. 1. 2016 několik změn, včetně kategorizace účetních jednotek. V účetním období, které začíná v roce 2016 a účetní jednotka před rokem 2016 již existovala, se řídí jednotka právní úpravou pro takovou kategorii, jejíž podmínky byly splněny k rozvahovému dni, který bezprostředně předcházel účetnímu období.⁶² Pokud svěřenský fond vznikl po roce 2016, v prvním účetním období po svém vzniku se řídí dle právní úpravy pro takovou kategorii, „u níž lze důvodně předpokládat, že splní její podmínky k rozvahovému dni prvního účetního období“⁶³, tzn. kvalifikovaným odhadem.⁶⁴

Při změně kategorie svěřenský fond postupuje následovně, v okamžik, kdy „překročí nebo přestane překračovat dvě hraniční hodnoty ve dvou po sobě následujících rozvahových dnech řádných účetních uzávěrek, změni od počátku bezprostředně následujícího účetního období kategorii účetní jednotky.“⁶⁵

Tabulka 1 – Kategorizace účetních jednotek

Kategorie účetních jednotek	Aktiva celkem (v mil. Kč)	Roční úhrn čistého obrátu (v mil. Kč)	Průměrný počet zaměstnanců
Mikro	do 9	do 18	do 10
Malá	do 100	do 200	do 50
Střední	do 500	do 1000	do 250
Velká	nad 500	nad 1000	nad 250

Zdroj: vlastní zpracování na základě § 1b ZÚ.

⁶² RANDÁKOVÁ, M. a kol. *Finanční účetnictví v České republice po 1.1.2016: (podnikatelské subjekty)*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, Nakladatelství Oeconomica, 2018, str. 21.

⁶³ Ustanovení § 1e odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

⁶⁴ SVEJKOVSKÝ, J. a kol. *Svěřenské fondy: příležitosti a rizika*. Praha: C.H. Beck, 2018, str. 47.

⁶⁵ Ustanovení § 1e odst. 2 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

Ani při stanovování podmínek povinnosti auditu nejsou svěřenské fondy výjimkou a řídí se zákonem o účetnictví, z kterého vyplývá tato povinnost pro všechny velké a střední svěřenské fondy. Audit účetní závěrky malých svěřenských fondů je povinný, pokud za běžné a bezprostředně předcházející účetní období dosáhly nebo překročily alespoň jedno z uvedených kritérií:

- aktiva celkem 40 000 000 Kč,
- roční úhrn čistého obratu 80 000 000 Kč,
- průměrný počet zaměstnanců v průběhu účetního období 50.⁶⁶

Pokud svěřenský fond splnil podmínku překročení jedné z uvedených hodnot ve dvou po sobě jdoucích obdobích, účetní závěrka druhého období již je ověřována auditorem. Mikro svěřenské fondy povinnost auditu nemají.⁶⁷ Za určení auditora je zodpovědný nejvyšší orgán účetní jednotky, což v případě svěřenského fondu představuje svěřenský správce.⁶⁸

Podle důvodové zprávy k zákonu č. 221/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, je záměrem úprav ZÚ především snížení administrativní a byrokratické zátěže a zlepšení podnikatelského prostředí, zejména pro malé a střední účetní jednotky. Novela ZÚ umožňuje po splnění stanovených podmínek zjednodušení či úplné osvobození od určitých povinností – konkrétně se jedná o údaje uváděné v účetní závěrce, zveřejňování účetních závěrek, sestavování a zveřejňování výročních zpráv a ověřování účetních závěrek a výročních zpráv auditorem.⁶⁹

3.2 Problematika vlastnictví majetku ve svěřenském fondu

Otázce vlastnictví vyčleněného majetku svěřenského fondu byla v rámci práce věnována samostatná kapitola. Podle OZ nemá svěřenský fond právní osobnost, nicméně zákonodárce v ZÚ fondu přiřazuje subjektivitu „účetní jednotky“.⁷⁰ Majetek není vlastněn žádným ze subjektů, nepatří zakladateli, správci ani obmyšlenému.

⁶⁶ Ustanovení § 20 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

⁶⁷ SVEJKOVSKÝ, J. a kol. *Svěřenské fondy: příležitosti a rizika*. Praha: C.H. Beck, 2018, str. 48.

⁶⁸ Ustanovení § 17 zákona č. 93/2009 Sb., auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech).

⁶⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 221/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

⁷⁰ SVEJKOVSKÝ, J. a kol. *Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2015, str. 389–415.

Práva a povinnosti ovšem bude vykonávat svěřenský správce, který je zároveň zodpovědný za vedení účetnictví.⁷¹

3.3 Účetní postupy – vybraná specifika

Vznik svěřenského fondu

Svěřenský fond ke dni svého vzniku je povinen sestavit zahajovací rozvahu. Vzhledem k tomu, že svěřenský fond nevytváří základní kapitál, vložený majetek se zaúčtuje do příslušných položek podle druhu majetku na straně aktiv a do ostatních kapitálových fondů (účet 413) na straně pasiv.⁷² Pokud je zakladatelem svěřenského fondu právnická osoba vedoucí účetnictví⁷³, v žádném předpise se výslovně nespecifikuje, jak se o vyčlenění majetku do svěřenského fondu účtuje. Nejedná se o likvidaci, prodej, vklad do jiné obchodní společnosti či družstva, převod z podnikání do osobního vlastnictví ani vyřazení v důsledku škody nebo manka. Z logiky věci lze tedy o vyčlenění majetku do svěřenského fondu účtovat jako o daru – ve prospěch odpovídajícího aktivního účtu (ať už se jedná o peněžní či nepeněžní „dar“) a na vrub nákladového účtu. Zpravidla se účtuje na účet 543 – Dary patřící do účtové skupiny 54 – Jiné provozní náklady. Mohlo by se také jednat o převod z finanční oblasti, např. cenné papíry, akcie či podíly, potom by se využilo účtové skupiny 56 – Finanční náklady.

Provozní činnost

Již jsem výše uvedla, že pro svěřenský fond v zásadě platí stejná pravidla jako pro ostatní účetní jednotky, proto v průběhu své existence se jednotlivé transakce opět budou účtovat podvojně dle standardních pravidel zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

⁷¹ Je-li svěřenských správců více, odpovídají společně a nerozdílně, viz ustanovení § 4a zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

⁷² SVEJKOVSKÝ, J. a kol. *Svěřenské fondy: příležitosti a rizika*. Praha: C.H. Beck, 2018, str. 48.

⁷³ Svěřenským správcem může být každý svéprávný člověk nebo právnická osoba, ale pouze stanoví-li tak zákon. Dosud byla správa svěřenskému fondu přiznána pouze několika investičním společnostem.

Plnění obmyšlenému

Jednou ze základních funkcí, dalo by se říct i podstatou existence svěřenského fondu, je nárok obmyšleného na plody a užitky a zároveň právo na majetek.⁷⁴ Obě tyto skutečnosti vyvolají transakce, které je třeba dle účetních zásad v příslušném období zaznamenat. Důležité je rozlišit, zda obmyšlenému je plněno ze zisku, či se jedná o vydání části či celého vloženého majetku. Tato diferenciací má vliv nejen na účetnictví, ale i zdanění.

Je-li obmyšlenému vyplácena výplata ze zisku, postupuje se obdobně jako u výplaty podílů na zisku u obchodních společností, nicméně značně zjednodušeně. Za prvé, svěřenský fond nemá žádné definované orgány, proto se preferuje v rámci terminologie spíše slovní spojení „výplata ze zisku“ než „podíl na zisku“. Svěřenský fond bude účtovat ve prospěch účtu výsledek hospodaření minulých let (zisk nebo ztráta)⁷⁵ a na vrub peněžních prostředků. V případě, kdy je obmyšlenému vypláceno z vloženého majetku, snižuje se pasivní účet ostatní kapitálové fondy a opět peněžní prostředky na účtech.

Plnění správci

Správce má povinnost držet a spravovat majetek svěřenského fondu s péčí řádného hospodáře⁷⁶, za to mu náleží dle zákona odměna podle povahy jeho služeb.⁷⁷ Správce má tedy nárok na odměnu sjednanou mezi ním a zakladatelem uvedenou ve smlouvě o zřízení svěřenského fondu či statutu. Není-li výše odměny stanovena, neznamená to, že výkon jeho funkce je bezúplatný, ale že správci náleží odměna obvyklá. Obvyklost se posuzuje dle druhu činnosti správce a bezúplatný výkon činnosti opět musí vyplývat ze smlouvy či statutu.⁷⁸

⁷⁴ Viz podkapitola 2.3.1 Statut a zároveň ustanovení § 1457 odst. 4 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁷⁵ Mohlo by se dále využít i účtu výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení.

⁷⁶ Ustanovení § 1411 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Obecně pravidlům správy se věnuje OZ v oddílu 2.

⁷⁷ Ustanovení § 1402 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁷⁸ SVEJKOVSKÝ, J. a kol. *Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2015, str. 79–88.

Sjednání výše odměny je čistě v kompetenci zakladatele a správce, zákon nedefinuje žádná omezení. Metoda stanovení a vyplácení odměny by měla být opět součástí smlouvy nebo statutu. Může se jednat například o následující způsoby:

- hodinová sazba,
- fixní částka,
- procentní podíl z výnosů (např. u výnosů z pronájmu nemovitosti),
- procentní podíl z hodnoty spravovaného majetku (taková odměna může fungovat jako motivace pro správce hodnotu spravovaného majetku zvyšovat).⁷⁹

Zákon tak sice doslova nestanovuje, ale správce má vždy nárok na úhradu nákladů spojených se správou svěřenského fondu, a to i v případě vykonávání funkce bezúplatně.⁸⁰ Transakce týkající se výkonu činnosti správce se v účetnictví promítnou ve prospěch závazkového účtu v účtové třídě 3 – Zúčtovací vztahy a na vrub vhodného nákladového účtu v účtové třídě 5, obdobně jako při vyúčtování přijatých služeb například u obchodních společností.

Zánik svěřenského fondu

Svěřenský fond, a zároveň tedy i jeho správa, automaticky zaniká uplynutím doby trvání nebo dosažením svého účelu. Pokud je dosažení účelu nemožné nebo obtížné, pak na návrh osoby mající na tom právní zájem může o zrušení svěřenského fondu rozhodnout soud.⁸¹ V případě soukromých svěřenských fondů může správa zaniknout rozhodnutím obmyšlených se vzdát práva na plnění.⁸² Takové prohlášení by mělo být učiněné ve formě veřejné listiny, tedy notářského zápisu.⁸³ Pokud je tak ve statutu definováno, může svěřenský fond zaniknout i splněním jiných podmínek. Příkladem může být vyčerpání veškerého majetku.⁸⁴

Postupy při zániku svěřenského fondu jsou v kompetenci svěřenského správce. Zjistí-li, že byly splněny podmínky pro zánik jeho správy, má povinnost vydat majetek

⁷⁹ Tato povinnost připadá správci ze zákona, viz ustanovení § 1409 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁸⁰ JOSKOVÁ, L., PĚSNA L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, str. 56 a 123.

⁸¹ Ustanovení § 1469 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁸² Ustanovení § 1471 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁸³ Ustanovení § 1461 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁸⁴ SPÁČIL, J a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474). Komentář*. Praha: C.H. Beck, 2013, str. 1222.

tomu, kdo na něj má právo. Zákon stanovuje vyvratitelnou podmínku nároku na majetek obmyšleným. Pokud není obmyšlený, na majetek má právo zakladatel. V posledním případě, není-li ani obmyšlený, ani zakladatel, připadá majetek do vlastnictví státu.⁸⁵ Zakladatel má možnost ustanovit vlastní způsob vypořádání majetku při zániku, a to výslovným ustanovením ve statutu, které má přednost před úpravou v zákoně. Závěrečnou povinností svěřenského správce je podání návrhu na výmaz svěřenského fondu z evidence svěřenských fondů, a to do třiceti dnů od jeho zániku, a předložení vyúčtování oprávněné osobě.⁸⁶ K předání majetku dochází bezúplatnou smlouvou o převodu majetku, kterou uzavírá svěřenský správce a oprávněná osoba.⁸⁷

Zvláštním případem vztahujícím se k zániku svěřenských fondů byl rok 2018, kdy byla zavedena povinnost zápisu do evidence svěřenských fondů. Fondy vzniklé před 1. 1. 2018 tak musely učinit zpětně do 1. července 2018, v opačném případě potom zanikly.⁸⁸

⁸⁵ Ustanovení § 1472 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁸⁶ Ustanovení § 1445 a 1474 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁸⁷ SPÁČIL, J a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474). Komentář*. Praha: C.H. Beck, 2013, str. 1223.

⁸⁸ Veřejný rejstřík a Sbírka listin. *Justice.cz* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2020 [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://isesf.justice.cz/>.

4 Analýza zakládání svěrenských fondů v České republice

Tato část bakalářské práce je věnována analýze dat svěrenských fondů, a to k datu 18. 4. 2020, uložených v evidenci svěrenských fondů upravované zákonem č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, který zároveň upravuje náležitosti zapisovaných údajů.

Povinnost evidence svěrenských fondů v České republice nabyla účinnosti 1. 1. 2018. Samotná evidence představuje informační systém veřejné správy vedený rejstříkovými soudy zahrnující zákonem vymezené údaje českých a některých zahraničních svěrenských fondů. Svěrenský fond vzniká zápisem do evidence a fondy založené před 1. 1. 2018, které zpětně nepodaly žádost pro zapsání do 1. července 2018, zanikly.⁸⁹

Údaje vedené v evidenci jsou z části veřejné a z části neveřejné. O nezveřejňované údaje může požádat osoba s oprávněným zájmem, který se podává příslušnému rejstříkovému soudu. Rejstříkový soud následně posoudí vztah žadatele se svěrenským fondem. Přístup ke kompletním údajům může dále získat svěrenský správce a určité státní orgány.⁹⁰

4.1 Zpracování prvotních dat

K datu 18. 4. 2020 bylo v České republice evidováno celkem 2268 svěrenských fondů. Z důvodu omezenosti dat dostupných široké veřejnosti jsem se při analýze zaměřila pouze na datum vzniku, datum zápisu, místo krajského soudu a účel svěrenských fondů. Při náhodném výběru 50 výpisů jsem neobjevila žádný svěrenský fond, který by zveřejňoval informace o svém zakladateli. Výpisy dále obsahují informace o svěrenském správcí či správcích, a to např. zda se jedná o fyzickou či právnickou osobu nebo místo bydliště, resp. sídla. Vypovídací hodnota takové

⁸⁹ Veřejný rejstřík a Sbírka listin. *Justice.cz* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2020 [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://isesf.justice.cz/>.

⁹⁰ Soudy, orgány činné v trestním řízení, správce daně, zpravodajské služby, ČNB, NKÚ atp.

JUDr. Bc. Kryštof Horn. Svěrenský fond po změnách právní úpravy. *Ad Notam*. Časopis českého notářství [online]. Článek publikován 21. 4. 2017 [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: https://www.nkr.cz/casopis-ad-notam/detail/39_488-sverensky-fond-po-zmenach-pravni-upravy#_ftn19.

informace není dle mého názoru příliš významná, proto jsem se tato data do bakalářské práce rozhodla nezahrnout.

4.1.1 Datum vzniku svěřenských fondů

Jak již výše bylo zmíněno, k 18. 4. 2020 bylo evidováno 2268 svěřenských fondů, přičemž 34 z nich nemělo ve výpisu zaznamenané datum vzniku. Uvedená tabulka tedy zobrazuje zakládání 2234 svěřenských fondů v jednotlivých měsících od 1. 1. 2014 k datumu vytěžení dat 18. 4. 2020.

Popularita svěřenských fondů začala prudce stoupat od roku 2018. K 31. prosinci 2017 bylo zapsaných 522 svěřenských fondů a už v říjnu 2018 byl evidován více jak 100% nárůst (1162 svěřenských fondů k 31. 10. 2018).⁹¹ Počet svěřenských fondů za celý rok 2018 se zvýšil o necelých 40 p. b., což je největší navýšení za celé sledované období (o 531 oproti předchozímu roku). V roce 2019 vzniklo svěřenských fondů méně než rok předchozí (meziroční nárůst poklesl o 44), rozdíl to ovšem není významný a lze očekávat, že zájem o svěřenské fondy se bude nadále zvyšovat.

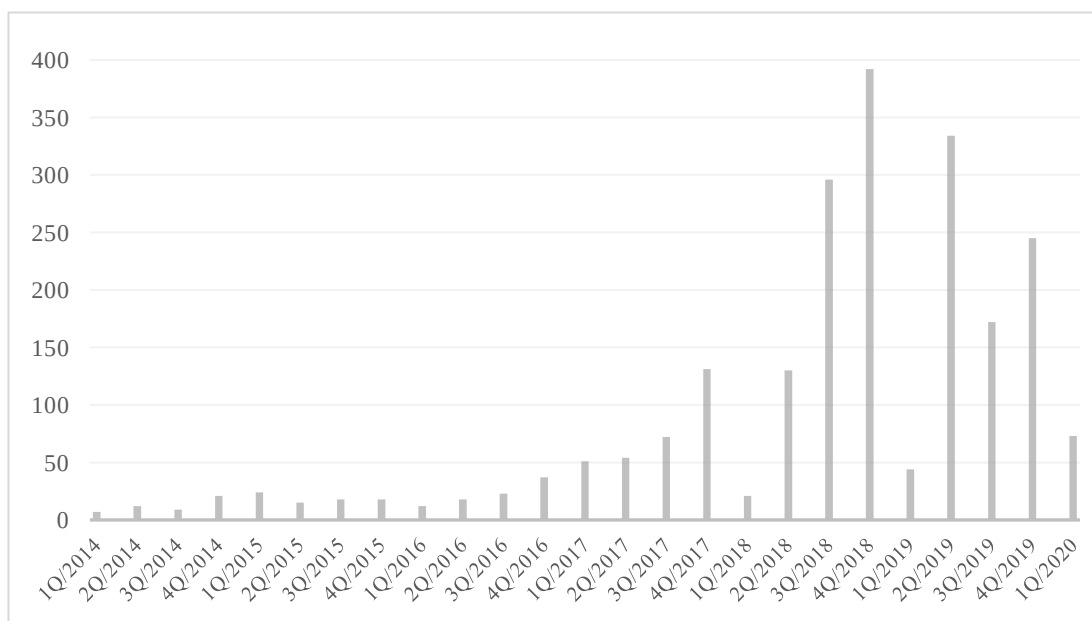
⁹¹ 100% nárůst, tedy 1044 svěřenských fondů, oproti konci roku 2017 nastal ke dni 15. 10. 2018.

Tabulka 2 – Zakládání svěřenských fondů za jednotlivé měsíce (1. 1. 2014–18. 4. 2020)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Leden	1	7	3	12	4	12	19
Únor	4	5	6	11	6	19	32
Březen	2	12	3	28	11	13	22
Duben	7	0	2	13	32	128	5
Květen	2	6	10	22	60	102	-
Červen	3	9	6	19	38	104	-
Červenec	5	7	5	20	59	40	-
Srpen	1	6	16	35	159	91	-
Září	3	5	2	17	78	41	-
Říjen	9	2	13	31	193	123	-
Listopad	5	7	10	47	95	55	-
Prosinec	7	9	14	53	104	67	-
Celkem	49	75	90	308	839	795	78
Kumulativně (absolutní vyjádření)	49	124	214	522	1 361	2 156	2 234
Kumulativně (% vyjádření)	2,19 %	5,55 %	9,58 %	23,37 %	60,92 %	96,51 %	100,00 %

Zdroj: Vlastní zpracování evidence svěřenských fondů. Dostupné z: <https://isesf.justice.cz/evidence-vyhledavani>.

Graf 1 – Zakládání svěřenských fondů v České republice za jednotlivé kvartály (1. 1. 2014–31. 3. 2020)

Zdroj: Vlastní zpracování evidence svěřenských fondů. Dostupné z: <https://isesf.justice.cz/evidence-vyhledavani>.

4.1.2 Účel svěřenského fondu

Účel svěřenského fondu je jedna z náležitostí povinně zveřejňovaná v rámci analyzované evidence. Česká právní úprava rozeznává soukromé a veřejně prospěšné svěřenské fondy, zároveň do evidence svěřenských fondů v České republice se zapisují i některé svěřenské fondy zahraniční. Téměř naprostá většina svěřenských fondů byla založena k soukromému nakládání, pouze 9 fondů slouží k veřejně prospěšným účelům. V České republice jsou evidovány 2 zahraniční svěřenské fondy bez specifikace účelu založení.

Tabulka 3 – Rozdělení svěřenských fondů dle účelu založení (1. 1. 2014–18. 4. 2020)

Soukromý	2257
Veřejně prospěšný	9
Zahraniční	2

Zdroj: Vlastní zpracování evidence svěřenských fondů. Dostupné z: <https://isesf.justice.cz/evidence-vyhledavani>.

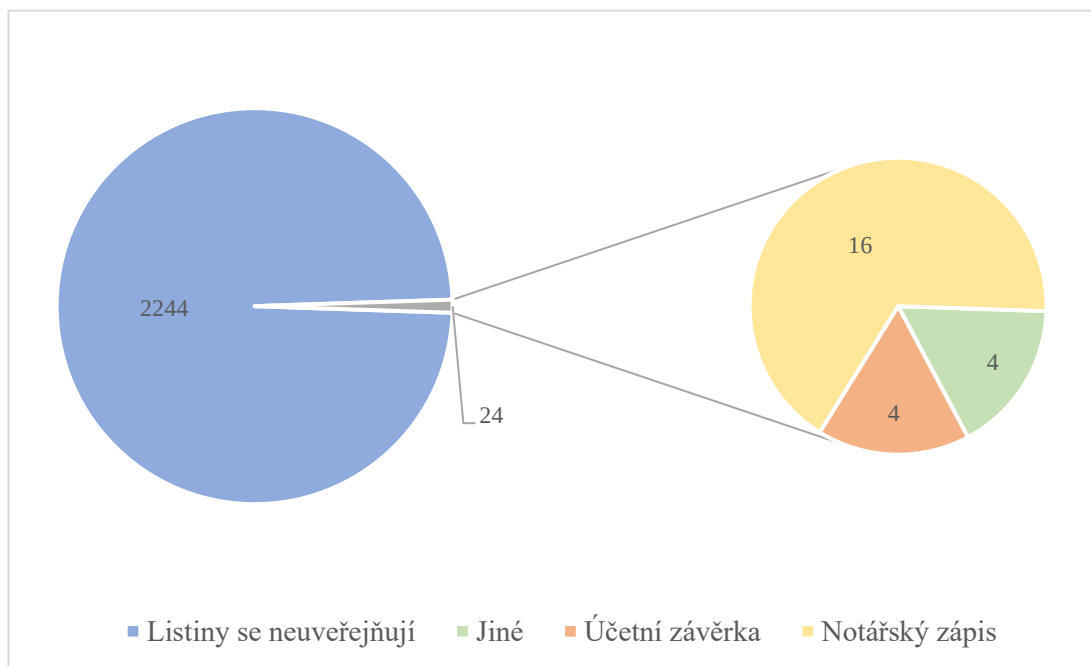
4.1.3 Zveřejňování listin

Osoby svěřenského fondu se mohou rozhodnout některé listiny nepovinně zveřejňované uveřejnit a je čistě na zakladatelově či svěřenského správce rozhodnutí, zda takto učiní. Mezi takové může patřit:

- notářský zápis – smlouva o vytvoření svěřenského fondu či statut,
- účetní závěrka,
- čestné prohlášení o způsobilosti být svěřenským správcem,
- souhlas se zpřístupněním a uveřejněním údajů v evidenci svěřenských fondů,
- rozhodnutí svěřenského správce o jmenování svěřenského správce,
- smlouva o vkladu společnosti do svěřenského fondu.

Z analyzovaných svěrenských fondů v České republice se jiné listiny než povinně zveřejňované dle zákona rozhodlo publikovat pouze 24 svěrenských fondů. Jednalo se především o smlouvy o založení a statuty (8) a účetní závěrky (4).

Graf 2 – Zveřejňování listin svěrenských fondů (1. 1. 2014 – 18. 4. 2020)

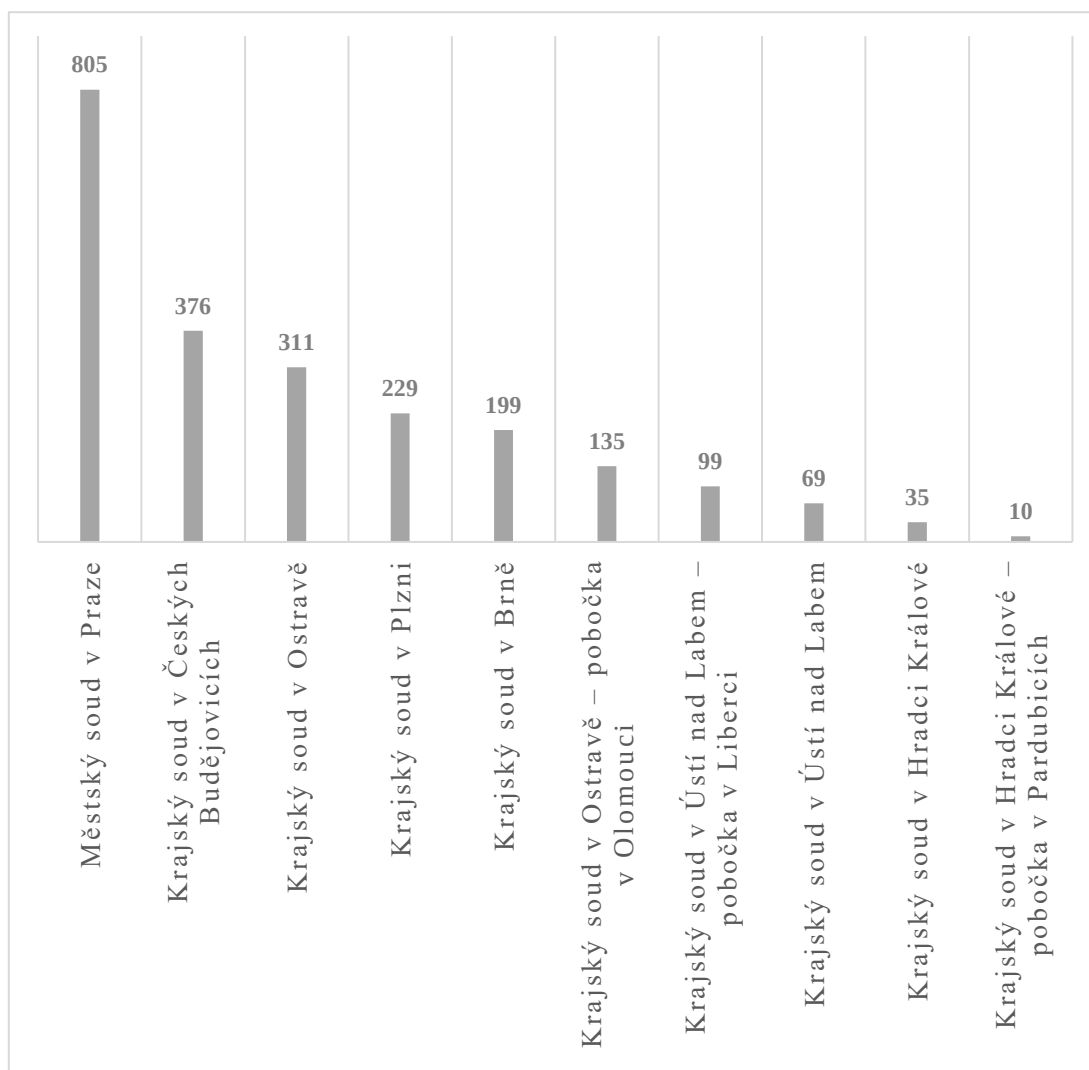
Zdroj: Vlastní zpracování evidence svěrenských fondů. Dostupné z: <https://isesf.justice.cz/evidence-vyhledavani>.

4.1.4 Příslušnost k rejstříkovým soudům

Při zakládání svěrenských fondů je třeba listiny určené k založení do sbírky listin zaslat příslušnému rejstříkovému soudu, který je též třeba informovat v případě změn týkajících se svěrenského fondu či jeho zániku.⁹² Rejstříkových fondů v České republice je celkem 7 a 3 pobočky.

⁹² Evidence svěrenských fondů je povinná. Ukážeme vám, jak na ni krok za krokem. *Svěrenská správa* [online]. 2018 [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://www.svsp.cz/magazin/clanky/evidence-sverenських-fondu-je-povinna-ukazeme-vam-jak-na-ni-krok-za-krokem>.

Graf 3 – Počet svěřenských fondů registrovaných ke konkrétním rejstříkovým soudům (1. 1. 2014 – 18. 4. 2020)

Zdroj: Vlastní zpracování evidence svěřenských fondů. Dostupné z: <https://isesf.justice.cz/evidence-vyhledavani>.

4.2 Shrnutí

Veřejné instituce se v posledních letech snaží čím dál více zpřístupnit data veřejnosti, ať už se jedná o ministerstva či krajské nebo okresní úřady. Z důvodu zprostředkování větší transparentnosti svěrenských fondů byla zavedena právě i jejich evidence. Z provedené analýzy lze ale vyčíst, že údajů poskytnutých veřejnosti není mnoho a dá se zároveň polemizovat i nad jejich vypovídací hodnotou, nicméně poskytují o svěrenských fondech alespoň základní přehled.

Problém evidence není jen množství zveřejňovaných dat, ale i způsob technického provedení. Uživatelské rozhraní je poměrně strohé, ale nenáročné na užívání. Vyhledat konkrétní svěrenský fond lze buď podle jména nebo tzv. IČSF, přiděleného identifikačního čísla svěrenského fondu. Zbytek informací o svěrenském fondu může běžný uživatel dále zjistit z elektronických výpisů ve formátu PDF, které je nutno stáhnout. Evidence tedy nenabízí žádnou možnost hlubšího vyhledávání informací či filtrování dle určitých znaků a data zároveň nejde jinak získat v žádné strojově čitelné podobě, např. ve formátu CSV, XLS nebo XML.⁹³ Informace o svěrenských fondech lze tedy získat, ale jejich využití ke zpracování je značně omezené a pro analýzu v bakalářské práci byly použity technicky náročnější postupy data miningu.

Z provedené analýzy je patrné, že naprostá většina svěrenských fondů (99,51 %) vznikla k soukromým účelům. Velký nárůst nově vzniklých fondů nastal v roce 2018, který se v roce 2019 ustálil. Jen velice malé procento ze svěrenských fondů se rozhodlo zveřejnit jiné než povinné náležitosti (1,06 %), přičemž od data zavedení právní úpravy a možnosti zakládání svěrenských fondů, tzn. za více než 6 let, pouze 4 svěrenské fondy, všechny soukromé, zveřejnily svou účetní závěrku. Svěrenské fondy slouží jako nástroj k ukládání majetku, přičemž záměry s jeho nakládáním se mohou značně lišit, není tedy překvapivé, že více než třetina svěrenských fondů (35,49 %) má příslušnost k Městskému soudu v Praze, tedy v kraji s nejvyšším HDP na obyvatele v České republice.

⁹³ Evidence svěrenských fondů, tentokrát přehledně. *Screening Solutions* [online]. 2019 [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://www.screening-solutions.com/evidence-sverenskych-fondu-tentokrat-prehledne>.

Závěr

S rekodifikací soukromého práva, která přinesla podrobnou úpravu správy cizího majetku, se do českého právního systému podařilo zakotvit nový institut svěřenského fondu. První kapitola bakalářské práce byla věnována historickému exkurzu pro plné pochopení podoby svěřenského fondu v českém občanském zákoníku. Kapitola poukazovala na rozdíly mezi kontinentálním svěřenstvím a anglosaským trustem, tzn. trustem využívaným v právu *common law*, a v závěrečné části vysvětlovala podobu institutu svěřenství v občanském zákoníku kanadské provincie Quebec, která stručně řečeno oba tyto přístupy kombinuje.

Začlenění Civil Code of Quebec do bakalářské práce bylo stěžejní, protože právě CCQ byl hlavní inspirací pro zákonodárce při zavádění svěřenského fondu do občanského zákoníku České republiky, čemuž je věnována celá druhá kapitola práce. Hned v úvodu kapitoly je začleněn český svěřenský fond mezi tzv. *trust-like* instituty, tedy instituty, které mají základní podstatu trustu, ale zároveň obsahují určité modifikace, a tím se od tzv. „čistých“ trustů liší. Značná část kapitoly je věnována otázce vlastnictví a ve spojení se svěřenskými fondy zde můžeme mluvit o „vlastnictví bez pána“. Vyčleněný majetek nepatří ani zakladateli, ani obmyšlenému a ani správci, který tedy není vlastníkem, ale vykonává k tomuto majetku vlastnická práva. Pozornost byla dále věnována pojmům „vytvoření, zřízení a vznik“, se kterými některé prameny nakládaly jako se synonymy a volně je zaměňovaly a některé je naopak vymezovaly a jednotlivým krokům při zakládání svěřenského fondu přikládaly svůj význam. Svěřenské fondy jsem se dále snažila přiblížit některým dalším institutům. I přes to, že svěřenské fondy nepředstavují právnickou osobu, lze zde najít některé podobné prvky, a to nejen v právní úpravě, ale dále také například při vedení účetnictví. V odborné literatuře byly pak svěřenské fondy často srovnávány s nadacemi.

Z pohledu účetnictví platí u svěřenských fondů fikce zosobnění a svěřenské fondy jsou účetními jednotkami. V tomto směru se neřídí žádnými zvláštními pravidly a postupy splývají s obecnými zásadami platící pro ostatní účetní jednotky. Není nijak specifikován ani postup při zakládání, kde jde do určité míry polemizovat, jak při vyčlenění majetku účetní transakce zaznamenat.

V praktické části jsem se zaměřila na analýzu zakládání svěrenských fondů, pro kterou jsem data čerpala z evidence vedené na portálu Justice.cz, a která je pro všechny svěrenské fondy povinná od 1. ledna 2018. Prvním zjištění bylo, že informace povinně zveřejňované jsou sice přístupné široké veřejnosti, jejich získání pro další zpracování ovšem vyžaduje technicky náročnější postupy. Z provedené analýzy lze vyčíst, že naprostá většina fondů slouží k soukromým účelům a zveřejňuje jen povinné minimum.

Závěrem lze tedy říct, že kolem institutu svěrenského fondu v české právní úpravě pořád existuje určitý počet nejasností, a to i po více než šesti letech od jeho zavedení. Jedním z cílů práce bylo zanalyzovat pravidla pro vedení účetnictví, kterým dle mého názoru není věnována přílišná pozornost. Legislativa je na základě mého zpracování poměrně obecná a jistě je zde prostor pro vymezení konkrétnějších postupů. K tomu se určitým způsobem váže i povinnost evidence, kde sice došlo k určitému posunu, a jak jsem již několikrát zmiňovala, od roku 2018 je pro všechny svěrenské fondy povinná. Oproti obchodním společnostem však zde není povinnost zveřejňování účetní závěrky, i přes to, že svěrenské fondy jsou účetní jednotkou i daňovým poplatníkem.

Seznam použité literatury a pramenů

Odborné publikace

BEDNAŘÍKOVÁ, Barbora. *Svěřenské fondy: institut pro uchování rodinného majetku*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 184 s. Právní monografie. ISBN 978-80-7478-585-6.

JOSKOVÁ, Lucie a PĚSNA, Lukáš. *Správa cizího majetku*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017. 166 s. Právo prakticky. ISBN 978-80-7552-552-9.

NOVOTNÝ, Petr et al. *Vlastnictví a věcná práva*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada Publishing, 2017. 167 s. Právo pro každého. ISBN 978-80-271-0610-3.

RANDÁKOVÁ, Monika a kol. *Finanční účetnictví v České republice po 1.1.2016: (podnikatelské subjekty)*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, Nakladatelství Oeconomica, 2018. 269 s. Vysokoškolská skripta. ISBN 978-80-245-2289-0.

SPÁČIL, Jiří a kol. *Věcná práva: věcná práva, katastr nemovitostí a správa cizího majetku*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2018. 301 s. Academia iuris. ISBN 978-80-7400-711-8.

SPÁČIL, Jiří a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2013. 1280 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-529-9.

SPIRIT, Michal. *Úvod do studia práva*. 2. vyd., aktualiz. dle nového občanského zákoníku. Praha: Grada Publishing, 2014. 190 s. Expert. ISBN 978-80-247-5280-8.

SPIRIT, Michal a kol. *Základy práva pro neprávnický*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. 263 s. Vysokoškolské učebnice. ISBN 978-80-7380-116-8.

SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Svěřenské fondy: příležitosti a rizika*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2018. 117 s. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-726-2.

SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2015. 544 s. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-548-0.

Odborné články

DOSTALÍK, P. Dědická instituce jako základní obsahová náležitost testamentu. *Časopis pro právní vědu a praxi* [Online]. 2012, č. 3, str. 275. [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/5866>.

POLÁČEK, B. Kolizní úprava svěření. *Ad Notam*. Časopis českého notářství [Online]. 2013, roč. 19, č. 5/2013 [cit. 2020-03-01], Dostupné z: https://www.nkcr.cz/data/news/ad-notam/PDF/2013_5.pdf, str. 11–15.

HORN, Kryštof. Svěřenský fond po změnách právní úpravy. *Ad Notam*. Časopis českého notářství [online]. Článek publikován 21. 4. 2017 [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/casopis-ad-notam/detail/39_488-sverensky-fond-po-zmenach-pravni-upravy#_ftn19.

Webové stránky

Doba trvání a zánik svěřenského fondu. Prague Trust [online]. Dostupné z: <http://www.praguetrust.com/doba-trvani-a-zanik-sverenskeho-fondu/>.

Evidence svěřenských fondů je povinná. Ukážeme vám, jak na ni krok za krokem. *Svěřenská správa* [online]. 2018 [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://www.svsp.cz/magazin/clanky/evidence-sverenskych-fondu-je-povinna-ukazeme-vam-jak-na-ni-krok-za-krokem>.

Evidence svěřenských fondů, tentokrát přehledně. *Screening Solutions* [online]. 2019 [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://www.screening-solutions.com/evidence-sverenskych-fondu-tentokrat-prehledne>.

Veřejný rejstřík a Sbírka listin. *Justice.cz* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2020 [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://isesf.justice.cz/>.

Akademické práce

HOLLMANN, Jakub. *Svěřenské fondy* [online]. Praha, 2014 [cit. 2020-26-02]. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta. Prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/144570/>.

SÝKORA, Milan. *Svěřenský fond v podnikatelských vztazích* [online]. Praha, 2014 [cit. 2020-26-02]. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta. Prof. JUDr. Stanislava Černá CSc. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/146631/>.

Právní normy

Konsolidovaná důvodová zpráva k Občanskému zákoníku

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

Seznam obrázků a tabulek

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Kategorizace účetních jednotek	22
Tabulka 2 – Zakládání svěřenských fondů za jednotlivé měsíce	30
Tabulka 3 – Rozdělení svěřenských fondů dle účelu založení	31

Seznam grafů

Graf 1 – Zakládání svěřenských fondů v České republice za jednotlivé kvartály	30
Graf 2 – Zveřejňování listin svěřenských fondů	32
Graf 3 – Počet svěřenských fondů registrovaných ke konkrétním rejstříkovým soudům.....	33